

Wel de lasten, niet de lusten.

In 1828 kregen de Wierumers, ten oosten van het Reitdiep de gelegenheid zich kerkelijk aan te sluiten bij de Hervormde gemeente van ADORP. Dit hield verband met de machtiging (van overheidswege) de kerk van Wierum af te breken en tevens, om in Dorkwert bij de kerk daar, een nieuwe pastorie te bouwen.

De gevolgen van dit besluit hebben kerkvoogden en kerkeraad van de Hervormde gemeente van Adorp vele jaren beziggehouden.

Temeer daar geen enkele materiële compensatie terzake werd ontvangen. Van een en ander kan men kennis nemen door het lezen van de navolgende besluiten en verzoeken waarvan de originele welwillend door de heer J. van der Werff Sr., kerkvoogd te Adorp ter beschikking werden gesteld.

Adorp, 22 augustus 1979

Erik Sikkens.

Aan Kerkvoogden der Hervormde
gemeente van Adorp.

De minister van Staat belast met de Generale directie voor de zaken der Hervormde Kerk enz.

Ontvangen hebbende eene missive van het Provinciaal collegie van Toezigt op de Kerkelijke administratie der Hervormden in de Provincie Groningen van den 4 Junij 11. no. 156b nopens het ter Executie leggen van Zijne Majesteits besluit van den 12 Mei 1828 no. 1 voor zoo veel betreft de Hervormde gemeente van Wierum en Dorkwert.

Gelet dat bij het tweede punt van het zelve besluit, is bepaald dat de onderstanden ter gezamenlijke bedrage van f 40.000,-- zullen moeten worden aangewend als door gemeld Collegie is voorgesteld geworden, waar onder zijn begrepen geweest, De belangen der voormelde gemeente, bijzonder door het Collegie, bij rapport van den 4 Maart 1828 no. 58, voorgedragen, gelijktijdig met derzelve rapport van dien dag no. 68.

Heeft goedgevonden:

Dien ten gevolge aan de daarbij belanghebbenden, te kennen te geven:

- 1e. Dat de woningen tegenwoordig uitmakende Wierum, zullen moeten worden gehouden te zijn vereenigd met Dorkwert met opheffing der bestaande combinatie, voorbehouden echter dat de ingezetenen van Wierum, welke nader bij Adorp dan bij Dorkwert zijn, de vrijheid zullen hebben, om zich met Adorp te vereenigen, mits daarvan schriftelijke verklaring inleverende zoo aan den Kerkeraad van Adorp als aan dien van Dorkwert, in dit loopende Jaar.
- 2e. Dat Kerkvoogden van Wierum en Dorkwert kunnen worden gehouden voor gematigd tot het spaarzaam bouwen eener nieuwe pastorij, in de nabijheid der Kerk te Dorkwert en tot het ten dien eende aankopen van het noodig huis erf en tuin voor eenen billijken prijs.
- 3e. Dat alsmede dezelve kunnen worden gehouden voor gematigd om de Kerk te Wierum op afbraak publiek te verkopen, zoo echter dat de grond noch van de kerk, noch van het kerkhof zal mogen worden geroerd, maar altijd zal moeten worden gehooïd of geweid; voorbehoudens om van de materialen der Kerk uit te bedingen, die tot bewoning der nieuwe pastorij mogen worden dienstig geoordeeld.
- 4e. Dat insgelijks dezelve kunnen worden gehouden voor gematigd om de pastorij erf en tuin te Wierum publiek te verkopen, hetzij in één perceel of met het erf en tuin te zamen en de pastorij op afbraak en in het laatste geval met voorbehouden van materialen, als ten aanzien der Kerk is boven gezegd.
- 5e. Dat aangaande de kosterij en schoolonderwijzersplaats te Wierum bij

de eerstkomende vacature nader zal worden beschikt en dat intusschen omtrent den dienst van den tegenwoordigen koster door Kerkvoogden en den Kerkeraad, in billijkheid alles kan worden geregeld.

- 6e. Dat al het voorschrevene zal moeten geschieden met goedvinden van en verantwoording aan het Provinciaal Collegie van Toezigt op de kerkelijke administratie der Hervormden in de Provincie Groningen.

En zal afschrift deze worden gezonden aan het Provinciaal Collegie van Toezigt op de Kerkelijke administratie der Hervormden in de Provincie Groningen bij de missive daartoe.

Heden gearresteerd Sub no.11

Mits gaders gelijk afschrift worden gedepecheerd.

Aan het Provinciaal Kerkbestuur van Groningen.

Aan het Classikaal bestuur van Groningen.

Aan Kerkvoogden en aan Kerkeraad der Hervormden Gemeenten van Wierum en Dorkwert.

Aan Kerkvoogden en aan Kerkeraad der Hervormde Gemeenten van Adorp, respectievelijk tot informatie en Naricht.

's Gravenhagen den 14 Junij 1828

De minister van Staat voornd.

Bij afwezigheid van denzelve

De Secretaris en Adviseur

(get. onleesbaar).

Aan het Kollegie van Toezigt
op de Kerkelijke Administratie
der Hervormden in de Provincie
Groningen.

Wel Edel Achtbaren Heeren!

Wij, ondergetekenden, Kerkvoogden, Notabelen en Kerkeraad der hervormde gemeente te Adorp zijn onlangs opmerkzaam gemaakt op het besluit van den Minister van Staat, belast met de generale directie voor de zaken der Hervormde Kerk, van den 14 Junij 1828 No. 11 houdende:

- 1e. dat de ingezetenen van Wierum, welke nader bij ADORP dan bij Dorkwert zijn, de vrijheid zullen hebben om zich met Adorp te vereenigen. Ingevolge hiervan zijn dan ook, twee huisgezinnen uitgezonderd, al de overige, aan de oostzijde van het Reitdiep tot Wierum behorende, tot de Kerkelijke gemeente van Adorp overgegaan, blijkens eenige missiven en stukken bij den kerkeraad te Adorp berustende. Het is met verschuldigen eerbied, dat wij de aandacht van uwe achtbare vergadering op deze kerkelijke vereeniging van Wierum met Adorp vestigen en een billijk verzoek dienaangaande wenschen voor te dragen.

Wij hebben niet onderzocht, in hoeverre onze Gemeente destijds hare goedkeuring aan de genoemde vereeniging gegeven hebbe; maar dit is ons bekend, dat de ingezetenen, die zich van Wierum bij Adorp voegden, toenmaals niets hebben bijgebracht of overgedragen om in de toekomstige behoeften van mogelijke armoede onder hen te voorzien, niets ook, om de kerkelijke fondsen van onze gemeente te bevoorregten of te vermeerderen.

Hierbij moet vooral opgemerkt worden, dat de gedachte ingezetenen van Wierum grotendeels tot de minvermogenden behoren: en dat er weldra onder dezen waren en nog zijn die op onderstand uit onze diakonie-kas aanspraak maakten en bedeed worden. Hiertoe behoort zelfs eene vrouw met drie kinderen, onlangs tot onze diakonie vervallen, vermits de vader, met name Gerhard Elters, wegens misdrijf veroordeeld is geworden

tot eene gevangenisstraf van drie jaren. Hoogst onaangenaam voor onze gemeente, en tegelijk zeer bezwarend voor onze diakonie-fondsen, zijn dergelijke nadelige gevolgen uit de opgemelde vereeniging van Wierums ingezetenen voortgevloeid. In zoodanigen stand van zaken nemen wij de vrijheid om U, Wel Ed. Achtb. Heeren! te raadplegen, en daarbij terug te wijzen op het besluit van den Minister bovengenoemd. Diensvolgens is alsmede bepaald:

- 5e. dat aangaande de kosterij en schoolonderwijzersplaats te Wierum bij de eerstkomende vacature nader zal worden beschikt.
- Aangezien het nu waarschijnlijk, althans mogelijk is, dat bij de eerstkomende vacature de schoolonderwijzersplaats te Wierum, als zoodanig: zal ophouden te bestaan; zoo geven wij in bedenking of in dusdanig geval onze gemeente er niet billijke aanspraak op maken kan, dat zij deele in de voordelen, inkomsten of landerijen welke tegenwoordig aan de schoolonderwijzersplaats te Wierum verbonden zijn. Hieruit zou dan onze kerkelijke Gemeente, hetzij voor diaconie fondsen, hetzij voor Kerkelijke inkomsten, eenige vergoeding erlangen kunnen. Alhoewel wij niet weten wat in dezen voorlopig gedaan kan worden; zoo meenen wij echter te mogen verzoeken dat uwe achtbare vergadering ons dienaangaande, zoo mogelijk, eenige geruststellende zekerheid geve, en in het vervolg eene voor onze Gemeente gunstige beschikking moge maken, in geval eenmaal de schoolonderwijzersplaats te Wierum zal opgeheven worden.

Adorp den Junij 1842.

Was getekend Door voornoemde
Kerkevoogden, Notabelen, en Kerkeraad.

Extract uit het Register van het verhandelde bij het Kollegie van Toezigt op de kerkelijke administratie der Hervormde Gemeenten in de Provincie Groningen.

No. 51

Donderdag den 2e Februarij 1843.

In nadere overweging genomen zijnde de voordragt der Kerkvoogden en Notabelen van de Hervormde gemeente te Adorp, verzoekende nu voor alsdan, wanneer de plaats van koster en schoolonderwijzer te Wierum, Oostzijde van het Reitdiep, zal zijn opgeheven, geruststelling te bekomen, dat dan ook de belangen van hunne gemeente, wegens de in den jare 1828 toegekomen huisgezinnen, zullen worden behartigd.

Gelet op het berigt van de Kerkvoogden, Notabelen en Kerkeraad der Hervormde gemeente te Dorkwerd, benevens op de inlichtingen en Consideraties van de plaatselijke besturen van Adorp en Dorkwerd.

Is goedgevonden en verstaan:

Bij deze te kennen te geven, dat de toedragt der zaak, sedert 1828, geene genoegzame omstandigheden heeft opgeleverd uit hoofde waarvan nu reeds op die zaak zoude behooren te worden teruggekomen, hetgeen echter zal dienen te geschieden, zoodra er zekerheid bestaan zal, dat de gedachte opheffing te Wierum zal plaats hebben.

Afschriften deze zullen aan de Kerkvoogden en Notabelen der beide gemeenten worden afgezonden.

Aan Kerkvoogden en Notabelen
van de Hervormde gemeente te
Adorp.

Voor Eensluidend afschrift
De Secretaris

(get. onleesbaar).

afschrift.

Geven met verschuldigten eerbied te kennen, de Ondergetekenden Kerkvoogden en Notabelen van de Hervormde Gemeente te Adorp, en ingezetenen van Wierum, Oostzijde het Reitdiep.

dat bij besluit van den Minister van Staat belast met de Generale directie voor de Zaken der Hervormde Kerk enz.: van den 14 Junij 1828 no.11, waarbij de kerkvoogden van Wierum worden gemachtigd tot den verkoop of afbraak van de Kerk te Wierum (oostzijde het Reitdiep) en de Pastorij-mede Sub 5. is bepaald:

"dat aangaande de Kosterij en Schoolonderwijzersplaats te WIERUM

"bij de eerstkomende vacature nader zal worden beschikt en dat

"intusschen

"omtrent den dienst van den tegenwoordige Koster door de Kerk-voogden en Kerkeraad in billijkheid alles kan worden geregeld."

dat door het overlijden van den Schoolonderwijzer en koster te Wierum, oostzijde het Reitdiep, Jakob Garmts Scholma het tijdstip daar is, waarop aan het bepaalde Sub.5 van voormeld besluit des Ministers gevaolg zal moeten worden gegeven.

dat tengevolge de amotie van het kerkgebouw te Wierum de ingezetenen zich, met uitzondering van het huisgezin des Kosteren, hebben gevoegd bij de Hervormde Gemeente te Adorp -zonder dat die Gemeente op eenige wijze uit de opkomsten der Kerk, Pasterij of Kostorij goederen daardoor is gebaat geworden, terwijl de lasten aan het onderhoud der armen verbonden van de Hervormde Gemeente van Wierum en Dorkwerd zijn afgenomen en ten laste hunner Diakonie gebragt.

dat de school te Wierum thans geregeld bezocht wordt door elf kinderen, die, bij aldien dezelve onverhoops moge worden opgeheven, gedurende, het grootste gedeelte van het jaar geen geregeld Onderwijs zullen kunnen genieten "daar niet alleen de afstand van Wierum naar Adorp waar zij dan ter School zullen moeten gaan te groot is, maar ook de voetpaden en vonders te gevaarlijk zijn voor de kinderen om die gedurende den herfst en winter te kunnen passeeren.

dat de ingezetenen van Wierum er mitsdien groot belang in stellen dat de school aldaar blijft bestaan - totwelk einde de bestaande kosterij en het daaraan verbonden schoolgebouw hun ten eenemale onontbeerlijk zijn.

dat de begraafplaats te Wierum het oude Kerkhof in de nabijheid der Kosterij gelegen, dienende voor de ingezetenen van Wierum (e.a.) Oostzijde het Reitdiep, toezigt behoeft, hetwelk aan niemand beter dan aan den schoolonderwijzer kan worden opgedragen.

dat het hun mits dien billijk voorkome dat bij eene eventuele beschikking omtrent de kosterijgoederen van Wierum, Oostzijde het Reitdiep, bestaande in de kosterijwoning, school, erf, tuin en drie bunders land, welk toch naar hun bescheiden oordeel oorspronkelijk in eigendom aan de voormalige Hervormde Gemeente van Wierum worden overgedragen aan de Hervormde Gemeente van Adorp -welke ook de vroeger tot de Kerk van Wierum Oostzijde het Reitdiep, behoort hebbende ingezetenen hebben overgenomen wat al de daaraan verbonden lasten zonder dat zij iets uit de opkomsten der kerk of Pasterij goederen ten bate van die Gemeente hebben aangebracht, zijnde dezelve in haar geheel verbleven aan de kerk van Wierum en Dorkwert, westzijde het Reitdiep.

Redenen waarom adressanten de vrijheid nemen zich tot Uwe Exelentie te wenden, met eerbiedig verzoek:

dat bij aanstaande beschikking omtrent de kosterij-goederen van Wierum, Oostzijde het Reitdiep, zoowel in het algemeen

belang der Hervormde Gemeente van Adorp alsook in het bijzonder in het belang der ingezetenen van Wierum daaromtrent zoodanig moge worden beschikt dat die goederen benevens de begraafplaats in eigendom worden overgedragen aan de Hervormde Gemeente van Adorp onder verplichting, dat de kosterij en school zullen blijven bestemd tot woning en school voor den Onderwijzer- en de inkomsten der landerijen tot gedeeltelijke bezoldiging van den onderwijzer en opzigter der begraafplaats.

Adorp den 4 Februarij 1857.

G.F.
Kerkvoogden en Notabelen.
Ingezetenen van Wierum.
(was getekend)

was getekend)

Abel Numans
J.W. Koning
M.P. Boss
C.H. Piccardt
D.G.Groenendal
H.P.Hopma
E.K. Harsema
L. Raangs
J. de Poel

G.T. van Dijk
J.H. Aalfs
L.M. Menninga
W. Grasmeijer
P.J.Torzinga
B.E. van Dijken
W.K. Reinenga
E. Germs
J. Venema

No.16

De minister voor de zaken der Hervormde Eeredienst, enz.

Gelezen het rapport van het Provinciaal college van Toezicht, enz. in Groningen van den 14 Maart, no.113, gevraagd den 12 Februarij No. 14, omtrent een adres van Kerkvoogden en Notabelen der Hervormde Gemeente te Adorp, mitsgaders eenige ingezetenen van Wierum, Oostzijde het Reitdiep, thans tot de Hervormde gemeente van Adorp behoorende, strekkende dat bij beschikking omtrent de Kosterijgoederen van Wierum, Oostzijde het Reitdiep, zoo wel in het algemeen belang der Hervormde Gemeente van Adorp, alsook in het bijzonder in het belang der ingezetenen van Wierum, daaromtrent zoodanig moge worden beschikt, dat die goederen, benevens de begraafplaats, in eigendom worden overgedragen aan de Hervormde Gemeente van Adorp, onder verpligting dat de Kosterij en school zullen blijven bestemt tot woning en school voor den onderwijzer en de inkomsten der landerijen tot gedeeltelijke bezoldiging van den onderwijzer en opzigter der begraafplaats.

Gezien de dispositie van 14 Junij 1828 no. 11, mitsgaders de missive aan het Collegie van Toezicht voornoemd van den 23 December 11.no.10, betrekkelijk het beheer der bedoelde kosterijgoederen, als eigendom der Hervormde Gemeente van Wierum en Dorkwert.

Geeft aan de adressanten tekenne, dat omtrent bedoelde kosterijgoederen bereids is beschikt; dat tevens is gezorgd voor behoorlijk toezigt op de begraafplaats te Wierum, oostzijde het Reitdiep, dat aan hun verzoek om overdragt van die goederen en begraafplaats in eigendom aan de Hervormde Gemeente van Adorp door de Regering niet kan worden voldaan; eindelijk dat het hun onverlet is om zich wat betreft het behouden van schoolonderwijs in de nabijheid hunner woningen, te wenden tot het Burgerlijk Bestuur der Gemeente Adorp, waaronder zij ressorteren.

Zullen deze dispositie worden gezonden
aan de Adressanten en Afschrift enz.

's Gravenhage 9 April 1857

Minister voornd. get. Wiardi Beckman.

Aan de Adressanten.